

Kansalaisopiston tulevaisuus

litin kunta

Ihastu Iittiin!

Taustaa

- **Kansalaisopiston rehtori jää eläkkeelle 1.3.2026, mutta jatkaa osa-aikaisena rehtorina 1.3. alkaen**
 - Kansalaisopiston rehtorin tehtäväkuva on ollut aiemmin:
 - 60 % kansalaisopiston rehtori
 - 10 % opetusvelvollisuus
 - 30 % Kulttuuri
- **TA:oon varattu 50% palkkamenoihin**

Ihastu Iittiin!

Taustaa

- 50 % rehtori hankala löytää – toiminnan kehittäminen jää ohueksi
- Onko muita vaihtoehtoja, kun tavoitteena:
 - Palvelu ei heikkene
 - Mahdollisuudet kasvavat
 - Paikalliset opettajat edelleen mukana
 - Taloudellinen ratkaisu

Ihastu Iittiin!

Mitä tilalle – mahdollisuus?

YHTEISKUNNALLINEN SIVISTYSTYÖ

Laki vapaasta sivistystyöstä

Tarkoituksena on elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta tukea yksilöiden persoonallisuuden monipuolista kehittymistä ja kykyä toimia yhteisöissä sekä edistää kansanvaltaisuuden, tasa-arvon ja moniarvoisuuden toteutumista suomalaisessa yhteiskunnassa.

Kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi.

KULTTUURITOIMINTA JA LIIKUNTA

Laki taiteen perusopetuksesta

Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta, joka samalla antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Ihastu Littiin!

Kansalaisopiston menot ja tulot

Kansalaisopiston toimintatuot TP 2024 olivat 52 371 € ja toimintakulut olivat 252 389 €. Nettomenot olivat 200 018 €. Valtionosuutta ei näissä ole huomioitu. Vuoden 2025 valtionosuuden laskennallinen peruste on ollut 210 204 € eli valtionosuus on ollut vuodelle 2025, 119 816 €. Kunnan menoksi jäi 80 202 €.

Lokakuu 2025 Kansalaisopisto.

	Talousarvio 2025	TA 2025	TA + TA muutos	Toteuma 2025	Ylitys/alitus	Toteuma-%	Tilinpäätös 2024	Tilikauden ennuste (Tasainen vauhti)
Maksutuotot	60 000	0	60 000	59 871	129	100 %	50 471	71 845
Tuet ja avustukset	1 500	0	1 500	2 300	-800	153 %	1 900	2 760
TOIMINTATUOTOT	61 500	0	61 500	62 171	-671	101 %	52 371	74 605
Henkilöstökulut	-234 462	0	-234 462	-164 270	-70 192	70 %	-217 916	-197 124
Palvelujen ostot	-21 736	0	-21 736	-25 477	3 741	117 %	-29 638	-30 572
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 800	0	-2 800	-1 810	-990	65 %	-887	-2 172
Muut toimintakulut	-2 448	0	-2 448	-1 689	-759	69 %	-3 948	-2 027
TOIMINTAKULUT	-261 446	0	-261 446	-193 246	-68 200	74 %	-252 389	-231 895
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-199 946	0	-199 946	-131 075	-68 871	66 %	-200 018	-157 290
VUOSIKATE	-199 946	0	-199 946	-131 075	-68 871	66 %	-200 018	-157 290
TILIKAUDEN TULOS	-199 946	0	-199 946	-131 075	-68 871	66 %	-200 018	-157 290
YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ	-199 946	0	-199 946	-131 075	-68 871	66 %	-200 018	-157 290

Valtionosuuden laskennallinen peruste vuodelle 2025

VALTIONOSUUSSOVELLUS 2025 *** KANSALAIPOISTOT *** PVM: 04.11.2024 ***

*** RAPORTTI: V09YK6L25 ***

KANSALAIPOISTOJEN YKSIKKÖHINNAT JA VALTIONOSUUDEN LASKENNALLINEN PERUSTE VUODELLE 2025								
VN:n asetuksen mukainen keskimääräinen yksikköhinta on 100,48 euroa								
Koulutuksen järjestäjä	Oppilaitos	Yksikkö-hinta euroa	Vahvist. opetus-tuntien lukumäärä	Vos lask.per. (ei-koto) euroa	Vahvist. kotokoul. tuntien lukumäärä	Vos lask.per. kotokoul. euroa	Vahvist. ukrainal. kotokoul. tuntien lukumäärä	Vos lask.per. ukrainal. kotokoul. euroa
Kunta								
000053 Alajärven kaupunki	02198 Järvi-Pohjanmaan kansalaisop.	100,48	5.665	569.219	0	0	.	.
000103 Alavuden kaupunki	02199 Lakeudenportin kansalaisopisto	100,48	8.364	840.415	0	0	.	.
000493 Espoon kaupunki	10113 Esbo arbetarinstitut	100,48	5.122	514.659	0	0	.	.
000613 Forssan kaupunki	02095 Wahren -opisto	100,48	3.593	361.025	0	0	.	.
000693 Haapajärven kaupunki	02231 Jokilatvan Opisto	100,48	12.980	1.304.230	145	14.570	.	.
000713 Haapaveden kaupunki	02232 Jokihelmen opisto	100,48	11.730	1.178.630	0	0	.	.
000753 Haminan kaupunki	02126 Haminan kansalaisopisto	100,48	6.981	701.451	0	0	.	.
000783 Hangon kaupunki	02021 Hangon kansal.op./Hangö medbor	100,48	1.765	177.347	0	0	.	.
000773 Hankasalmen kunta	02179 Hankasalmen kansalaisopisto	100,48	4.297	431.763	0	0	.	.
000863 Hausjärven kunta	02097 Hausjärven kansalaisopisto	100,48	1.979	198.850	0	0	.	.
000913 Helsingin kaupunki	02022 H:gin kaup.suom.työväenopisto	100,48	75.495	7.585.738	769	77.269	.	.
.	02046 H:fors stads sv. arbetarinst.	100,48	16.387	1.646.566	1.111	111.633	.	.
001023 Huittisten kaupunki	02061 Sataopisto	100,48	9.605	965.110	0	0	.	.
001053 Hyrynsalmen kunta	02294 Hyrynsalmen kansalaisopisto	100,48	1.198	120.375	0	0	.	.
001063 Hyvinkään kaupunki	02023 Hyvinkään Opisto	100,48	9.082	912.559	609	61.192	.	.
001393 Iin kunta	02234 Iin kansalaisopisto	100,48	5.312	533.750	0	0	.	.
001403 Iisalmen kaupunki	02163 Iisalmen kansalaisopisto	100,48	6.492	652.316	860	86.413	.	.
001423 Iitin kunta	02127 Iitin kansalaisopisto	100,48	2.092	210.204	0	0	.	.
001433 Ikaalisten kaupunki	02063 Ikaalisten kansalaisopisto	100,48	3.272	328.771	0	0	.	.
001453 Ilmajoen kunta	02200 Ilmajoki-opisto	100,48	8.946	898.894	0	0	.	.
001463 Ilomantsin kunta	02161 Ilomantsin kansalaisopisto	100,48	2.962	297.622	0	0	.	.
001533 Imatran kaupunki	02128 Virta-opisto	100,48	6.154	618.354	0	0	.	.
001483 Inarin kunta	02258 Inarin kansalaisopisto	100,48	4.228	424.829	0	0	.	.
001493 Ingå kommun	02048 Ingå medborgarinstitut	100,48	1.834	184.280	0	0	.	.

Mitä tilalle – mahdollisuus?

Wellamo-opisto

- Suomen suurin seudullisesti toimiva kansalaisopisto vuodesta 2007 alkaen, opetusta noin 46 000 tuntia
- Vastaa toiminta-alueen asukkaiden omaehtoisii koulutustarpeisiin eri elämänvaiheissa vauvasta vaariin
- Päätoimipiste Paavolan kampuksella, toimipisteitä yhteensä 123, joista Lahdessa 38
- Seudullinen johtokunta
- Koulujen kerhotoimintaa erillisrahoituksella
- Näyttelyitä, matineoita ja esityksiä

Ihastu Littiin!

Mitä tilalle – mahdollisuus?

Opetuksesta jotakin:

Liikunta- ja tanssi 27%

Musiikki 17%

Kielet 12%

Taiteen perusopetus 11%

Kuvataide ja muotoilu 13%

Käsityö 13%

Teatteri- ja sanataide 2%

Media ja tietotekniikka 2%

Muut 3%

Kunnittain erilainen ohjelma

Arviointisuunnitelma 2025-2028, toimii pedagogisen kehittämisen välineenä

Ihastu Iittiin!

Mitä tilalle – mahdollisuus?

Lukuvuosi 2025-2026, aineittain näyttää myös suunnitellut kurssit	Kursseja toteutunut IITTI	ASIKKALA	ORIMATTILA	Esim. verkko-kursseista
Laulunopetus ja kuorot	10	12	18	
Soitonopetus (+ muu musiikin opetus)	11	18	24	
Teatteri- ja sanataide (Näytelmäkerho, litti)	1	5	2	1
Kuvataiteet	5	5	16	
Muut kädentaidon kurssit	12	0	6	
Keramiikka	10	9	13	
Kudonta, neulonta, kirjonta ja huovutus	8	11	25	
Ompelu ja nahka	6	3	7	
Piirustus ja maalaus	1	12	6	
Kielet (Espanja, litti)	2	8	9	18
Posliinimaalaus	4	7	2	
Kuntosali, kehonhuolto ja kahvakuula	13	13	18	
Pilates ja jooga	8	4	14	
Tietotekniikka	8	1	0	
Pienet puuhut	6	0	0	
Tanssi	6	15	18	
Hyvinvointi ja terveys	16	1	2	
Muskarit	22	0	0	
Liiketalous ja hallinto	1	0	0	
Lasityöt	2	0	7	
Ruoanlaitto	3	0	0	
Puutyöt	2	2	2	
Jumpat	22	2	22	
Mediakulttuuri	1	0	0	
Järjestyksenvalvojakurssi	1	0	0	
	181	128	211	

Mitä tilalle – mahdollisuus?

Lukuvuosi 2025-2026, pääluokittain	IITTI	ASIKKALA	ORIMATTILA
Teatteri- ja sanataide	1	5	3
Hyvinvointi ja terveys	6	1	2
Musiikki	43	30	42
Kielet	2	8	9
Tietotekniikka	9	1	0
Kuvataiteet ja kulttuuri	7	34	49
Käsityöt	50	15	34
Tanssi ja liikunta	59	34	72
Muut aineet	1	0	0
Ruoanlaitto ja leivonta	3	0	0
Yhteensä	181	128	211

Ihastu Iittiin!

Mitä tilalle – mahdollisuus?

Taiteen perusopetus:

Tavoitteellista instrumenttiopetusta ja kuvataiteen opetusta lapsille ja nuorille

Asikkalassa piano / kitara

Hollolassa piano / kitara / viulu

Kärkölässä piano

Orimattilassa piano / kitara / viulu

Hollolassa lisäksi kuvataide

Yksinlaulun ja kuvataiteen opintokokonaisuudet aikuisille

Laki ja kansalliset opetussuunnitelmat muuttumassa ja johtokunnalta tarvitaan linjauksia tulevaisuuteen.

Ihastu Iittiin!

Mitä tilalle – mahdollisuus?

Digineuvonta:

- Yhteistyössä seudun kirjastojen kanssa
- Asiakkaille maksutonta, ei ennakkoilmoittautumista
- Lisäksi erilaisia teemallisia luentoja esim. tietoturvasta ja tekoälyn käytöstä
- *Voi hyvin* –hankkeen kautta myös toimintaa ikäihmisille

Ihastu Iittiin!

Mitä tilalle – mahdollisuus?

Tilastoja:

Kurssilaisten määrä 28 991

Työllinen 40%

Työtön 4%

Eläkeläinen 27%

Opiskelija, koululainen 12%

Muu 5%

Ei tiedossa 12%*

*sis. esim. kaikille avoimia, maksuttomia luentoja joilta ei kerätä tarkkoja tietoja

Naisia vajaa 80% opiskelijoista

Puolet opiskelijoista 40-59 vuotta

Vajaa puolet opiskelijamäärästä liikunnan ja tanssin ainealueella

”Trendit”

Lyhytkurssien määrä lisääntynyt

Yhdessä lapsen kanssa harrastaminen lisääntynyt

Yli 80-vuotiaiden määrä kasvaa

Ihastu Iittiin!

Mitä tilalle – mahdollisuus?

Esim. lukuvuosi 2025-26

- Opintopistekurssit
- Verkkokurssit
- Suomen harrastamisen mallin ryhmät:
 - Asikkala, Hollola, Kärkölä, Lahti
- ”Kevääksi mukaan” markkinointi 10.11. alkaen
- Verkkokauppa, maksamisen muutokset

Ihastu Iittiin!

Mitä tilalle – mahdollisuus?

Hankkeet:

Erasmus liikkuvuus rahoitus 37 568€ / Opetushallitus

Esteet nurin –hanke / Opetushallitus

Laatu- ja kehittämishanke yhteistyössä, koordinoi Kuopion kansalaisopisto

Voi hyvin! –hanke 27 515 € / Opetushallitus

Laatu- ja kehittämishanke esim. ikäopas –toiminnan aloittaminen

Opintoseteliavustus 16 150 € / Opetushallitus

Huojennetaan osallistujien kurssimaksua kuten eläkkeellä olevat, tietyt kurssit 20 euron alennus tai aktivoiva toiminta
ilmaisena osallistumisena tai työttömien alennus 50% yhdestä kurssista

Lisäksi

Opiskelijalle etuus 30 € neljästä kurssista

Ihastu Iittiin!

Mitä tilalle – mahdollisuus?

Arviointisuunnitelma 2025-28:

- Kolmen lukuvuoden sykleissä
- Tulosten käsittely tarvittaessa: tiimit, henkilöstökokous, johtoryhmä, johtokunta sekä tuntiopettajat

Opetuksen ja toiminnan arviointia:

- Pedagogisen kehittämisen välineenä (hellewi ja officeforms)
- Iso otos eri aineiden kursseista seudulla (ZEF)
- Luottamushenkilöt ja kuntien johto seudulla (ZEF)
- Tuntiopettajien työhyvinvointi (ZEF)
- Itsearviointi (CAF)

Ihastu Iittiin!

Mitä tilalle – mahdollisuus?

Talous:

Menot 4,5 milj. (sis. Taikan, joka ei kuulu kuntalaskutukseen)

Tulot 1,3 milj.

Opiskelijat odottavat kohtuullisuutta kurssimaksuissa

- Henkilötyövuosia opistossa noin 100 ja menoista lähes 75 % on henkilöstömenoja
- Sopimuskuntiin tietyt tuntimäärät vuosittain
- Kukin kunta osoittaa opistolle tilat ja kustantaa tiloista koituvat kulut

"Kuntien maksuosuus määräytyy siten, että kaikista yhteisistä menoista vähennetään tulot (kurssimaksut, valtionosuus) ja jäljelle jäävä netto jaetaan maksettavaksi kunnissa pidettyjen tuntien suhteessa."

Ennakkolaskutus kaksi kertaa vuodessa sekä loppulaskutus toteuman mukaan

Ihastu Iittiin!

Mitä vaaditaan, jotta litti voisi liittyä Wellamo-opistoon?

- Vaatii perustamissopimuksen uusimisen
- Kaikkien sopimuskuntien valtuustojen hyväksyntä uudelle sopimukselle
- Opetushallituksen toimilupa => valtionosuudet määritetään loppuvuodesta
- Eli aloitus aikaisintaan 1.1.2027
- Vaatii ennakointia litissä: työsopimukset, kurssimaksut päättymään vuoden 2026 loppuun
- litti valmistelee kevään 2027 opetustarjonnan, Wellamo-opistossa syötetään tiedot heidän ohjelmaan
- Wellamo-opisto tekee vasta lv 2027-2028 opetustarjottimen
- Kansalaisopisto-opetus 13 + 13 viikkoa sekä tietysti erimittaisia lyhytkursseja
- Kurssimaksut samansuuntaisia kuin litissä, nousevat jatkossa (niin Wellamo-opistossa kuin litin omana palveluna tuotettuna)
- litissä 2092 (v. 2024) tuntia vos / viime vuonna sopimuskuntien lopullinen tuntihinta 9 €
- Johtokunta päättää mm. työ- ja loma-ajoista ja lukuvuoden tavoitteista, rehtori päättää kurssimaksuista

Mitä tämä toisi litin kansalaisopiston opettajille?

- Sähköinen Opehuone, jonne pääsee salasanalla
- Työsopimukset sähköisesti
- Palkat OVTES:n vällys, koulutus vaikuttaa, palkanmaksupäivä 15. päivä
- Työterveys, kun työsuhde voimassa
- Hellewi –hallinto-ohjelma, päiväkirja täytettävissä mobiilisti
- Apulaisrehtorille ilmoitus sairastumisesta, ensisijaisesti pyritään saamaan sijainen
- Omia koulutuksia henkilöstölle ainetiimeittäin:
 - Visuaaliset aineet / Musiikki, sana- ja näyttämötaide / Liikunta, tanssi, kielet, yhteiskunnalliset aineet

Ihastu Iittiin!

Lopuksi – mitä tämä maksaa verrattuna nykyiseen

litissä 2092 tuntia vuos / viime vuonna ja sopimuskuntien lopullinen tuntihinta 9 € = 18 828 €

Tämän hetken tuntimäärällä 2 092 tuntia ja tuntihinta laskennallisesti 10 € eli varattava summa olisi 21 000 € + kalustoon 2000 € = 23 000 €.

Alussa todettiin, että litin kansalaisopiston menot olivat kaikkien vähennysten (valtionosuus huomioiden) jälkeen 80 202 €. Wellamo-opistoon liityttäessä menot olisivat 23 000 €.

Tällä toimintamallilla kansalaisopiston toimintaa voitaisi kehittää jatkossakin. Kuntalaisille se avaisi lisää mahdollisuuksia kuin myös opettajille. Opiskelijan näkökulmasta käytettävissä olisi tutut tilat ja opettajat, ainoastaan palvelun tuottaja olisi Wellamo-opisto, jolta kunta ostaisi ko. palvelun.

Lisäksi kulttuuritoimintaa voitaisi kunnassa kehittää siten, että palkattaisiin kulttuurituottaja (sisältäen osallisuustyötä). Tämä voitaisi palkata säästöllä, joka saataisi kansalaisopiston kehittämistyön tuloksena. Tämä olisi niin kansalaisopistolle kuin kulttuurityölle win-win tilanne.

Tämä ei myöskään tule vaikuttamaan Pohjois-Kymen musiikkiopiston tarjoamiin ryhmiin: Kausalan koululla järjestettäviin kahteen musaryhmään eli musiikin hahmotuksen opetteluun, eikä yksilöopetukseen yläkoululla mm. piano-, viulu-, huiluopetukseen. Pohjois-Kymen musiikkiopiston opetukseen on varattu määräraha koulutuspalvelujen budjetissa.

